

EMERYTURY I RENTY Z ZUS USTALANE NA PODSTAWIE UMOWY O ZABEZPIECZENIU SPOŁECZNYM MIĘDZY POLSKĄ A AUSTRALIĄ

Do kogo skierowana jest ta ulotka?

Niniejsza ulotka adresowana jest do osób, które:

- mieszkają w Polsce lub Australii i ubiegają się o świadczenia emerytalno-rentowe z ZUS na podstawie łączonych okresów pracy (ubezpieczenia) w Polsce i okresów stałego pobytu w Australii w wieku produkcyjnym,
- mieszkają w Australii i ubiegają się o świadczenia emerytalno-rentowe z ZUS na podstawie okresów pracy (ubezpieczenia) wyłącznie w Polsce,
- mieszkają w Australii i są zainteresowane otrzymywaniem w państwie zamieszkania przysługującego im świadczenia emerytalno-rentowego z ZUS.

Podstawy prawne koordynacji

Z dniem 1 października 2010 r. weszła w życie umowa o zabezpieczeniu społecznym z dnia 7 października 2009 r. między Rzeczpospolitą Polską a Australią¹ (zwana

¹ Dziennik Ustaw z 2010 r. nr 172, poz. 1160.

dalej umową), która stanowi podstawę prawną koordynacji systemów emerytalno-rentowych Polski i Australii.

Wraz z umową zaczęło obowiązywać Porozumienie Administracyjne w sprawie stosowania umowy o zabezpieczeniu społecznym między Rzeczpospolitą Polską a Australią², określające sposób realizacji tej umowy oraz postępowanie w sprawie świadczeń emerytalno-rentowych, ustalanych z zastosowaniem jej postanowień.

Przepisy umowy i porozumienia mają na celu m.in. ułatwienie nabywania świadczeń emerytalno-rentowych przez osoby, które podlegały ubezpieczeniu w Polsce i mają okresy stałego pobytu w Australii w wieku produkcyjnym.

Z przepisów umowy, w zakresie świadczeń emerytalno-rentowych, korzystają:

- obywatele Rzeczypospolitej Polskiej
- obywatele Australii
- osoby nieposiadające obywatelstwa żadnego z obu wymienionych państw (czyli obywatele państw trzecich oraz tzw. bezpaństwowcy).

Postanowienia umowy dotyczą osób, które podlegały ubezpieczeniom społecznym w Polsce, wykonując aktywność zawodową, w szczególności jako pracownicy oraz osoby prowadzące działalność na własny rachunek, i które mają okresy stałego pobytu w Australii w wieku produkcyjnym (tj. między 16 rokiem życia a wiekiem emerytalnym).

Dotyczą one także osób ubiegających się o renty rodzinne po wyżej wymienionych osobach.

Jakie świadczenia emerytalno-rentowe są objęte umową z 7 października 2009 r.?

Przepisami umowy objęte są następujące **polskie** świadczenia emerytalno-rentowe realizowane przez ZUS: • emerytury • renty z tytułu niezdolności do pracy • renty rodzinne • renty z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych • jednorazowe odszkodowania z ubezpieczenia wypadkowego • zasiłki pogrzebowe.

Umowa ma również zastosowanie do okresowej emerytury kapitałowej.

Poza wyżej wymienionymi świadczeniami przyznawanymi przez ZUS umowa odnosi się do świadczeń emerytalno-rentowych z ubezpieczenia społecznego rolników, które realizuje Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

Po **stronie australijskiej** umową objęte są emerytury z tytułu stałego pobytu w Australii (*Age pension* – tzw. I filar). Umowa nie ma zastosowania do gwarancji emerytalnej (*Superannuation Guarantee*).

² Dziennik Ustaw z 2010 r. nr 172, poz. 1162.

Zasada równego traktowania

Zgodnie z zasadą równego traktowania, wszystkie osoby, do których stosuje się umowę, są równo traktowane przez państwa-strony umowy pod względem praw i obowiązków dotyczących prawa do świadczeń objętych umową i ich wypłaty.

Zabroniona jest zatem dyskryminacja obywatela polskiego przy ubieganiu się o emeryturę z Australii.

Emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy i renty rodzinne z ZUS dla osób posiadających okresy ubezpieczenia w Polsce i okresy stałego pobytu w Australii

► Ustalanie prawa do emerytury lub renty z ZUS oraz emerytury z tytułu stałego pobytu w Australii

Ustawodawstwa Polski i Australii decydują, komu i po spełnieniu jakich warunków przysługuje prawo do świadczeń emerytalno-rentowych w każdym z tych państw.

Osoba, która ma okresy ubezpieczenia w Polsce i okresy stałego pobytu w Australii, może – o ile spełnia warunki wymagane w każdym z tych państw – uzyskać emeryturę lub rentę z ZUS oraz emeryturę z tytułu stałego pobytu w Australii. W przypadku spełnienia warunków wymaganych do nabycia świadczeń w obydwu państwach możliwe jest – w świetle umowy – pobieranie emerytury lub renty z ZUS oraz emerytury z tzw. I filaru z Australii.

Informacje o warunkach nabywania prawa do emerytur oraz rent z ZUS, a także zasady obliczania ich wysokości zawarte są w odrębnych ulotkach informacyjnych, pt.: *Emerytura z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ustalana na dotychczasowych zasadach*, *Nowa emerytura z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych*, *Renta z tytułu niezdolności do pracy*, *Renta rodzinna*. Są one dostępne w jednostkach ZUS i na stronie www.zus.pl.

Informacje o warunkach nabywania prawa do australijskiej emerytury zamieszczone są na stronie internetowej www.humanservices.gov.au.

► Uwzględnianie okresów stałego pobytu w Australii w wieku produkcyjnym

Jeżeli osoba zainteresowana uzyskaniem prawa do emerytury lub renty z ZUS nie posiada okresu ubezpieczenia w Polsce wymaganego do uzyskania świadczenia, wówczas aby było można przyznać emeryturę lub rentę z ZUS, uwzględnia się (dolicza, sumuje), również okresy stałego pobytu w Australii w wieku produkcyjnym.

Przykład

Jeśli 65-letni mężczyzna, urodzony przed 1 stycznia 1949 r., ubiegający się o emeryturę z ZUS nie posiada 25-letniego okresu ubezpieczenia w Polsce (okresu składkowego i nieskładkowego) wymagane do uzyskania tej emerytury zgodnie z polskimi przepisami, to ZUS uwzględni również okresy stałego pobytu w Australii w wieku produkcyjnym i sprawdzi, czy po doliczeniu okresów australijskich mężczyzna ten spełnia warunki do przyznania emerytury w Polsce.

Prawo do emerytury z ZUS z tytułu łączonych polskich okresów ubezpieczenia i okresów stałego pobytu w Australii w wieku produkcyjnym przysługuje niezależnie od tego, w którym państwie zamieszkuje świadczeniobiorca (tj. w Polsce, Australii czy w państwie trzecim).

Natomiast prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy oraz renty rodzinnej z ZUS z tytułu łączonych polskich okresów ubezpieczenia i okresów stałego pobytu w Australii w wieku produkcyjnym przysługuje pod warunkiem zamieszkiwania świadczeniobiorcy w Polsce.

► Obliczanie wysokości emerytury lub renty z ZUS ustalonej z uwzględnieniem okresów stałego pobytu w Australii w wieku produkcyjnym – tzw. emerytura lub renta proporcjonalna

Jeżeli do uzyskania prawa do emerytury lub renty z ZUS uzależnionej od długości okresów ubezpieczenia konieczne jest uwzględnienie okresów stałego pobytu w Australii w wieku produkcyjnym, wówczas wysokość emerytury lub renty oblicza się w następujący sposób:

- najpierw oblicza się teoretyczną (pełną) kwotę emerytury lub renty, jaka przysługiwałaby danej osobie, gdyby wszystkie jej okresy podlegające uwzględnieniu na podstawie umowy były okresami ubezpieczenia w Polsce,
- następnie na podstawie kwoty teoretycznej oblicza się rzeczywistą (proporcjonalną) kwotę emerytury lub renty odpowiadającą stosunkowi okresów ubezpieczenia w Polsce do sumy wszystkich okresów ubezpieczenia w Polsce i okresów stałego pobytu w Australii w wieku produkcyjnym.

Tak obliczona kwota proporcjonalnej emerytury lub renty stanowi kwotę świadczenia należną osobie zainteresowanej.

Kwotę teoretyczną (pełną) emerytury uzależnionej od długości okresów ubezpieczenia ustala się z uwzględnieniem następujących składników:

- 24% kwoty bazowej,
- po 1,3% podstawy wymiaru emerytury za każdy pełny rok okresów składkowych w Polsce i okresów stałego pobytu w Australii w wieku produkcyjnym – z uwzględnieniem pełnych miesięcy,
- po 0,7% podstawy wymiaru emerytury za każdy pełny rok okresów nieskładkowych w Polsce – z uwzględnieniem pełnych miesięcy.

Natomiast kwotę teoretyczną (pełną) renty z tytułu niezdolności do pracy ustala się z uwzględnieniem następujących składników:

- 24% kwoty bazowej,
- po 1,3% podstawy wymiaru renty za każdy rok okresów składkowych w Polsce i okresów stałego pobytu w Australii w wieku produkcyjnym,
- po 0,7% podstawy wymiaru renty za każdy rok okresów nieskładkowych w Polsce,
- po 0,7% podstawy wymiaru renty za każdy rok okresu brakującego do pełnych 25 lat polskich okresów składkowych i nieskładkowych oraz australijskich okresów stałego pobytu w wieku produkcyjnym, przypadających od dnia zgłoszenia wniosku o świadczenie do dnia, w którym rencista osiągnąłby wiek emerytalny 60 lat (tzw. okresy hipotetyczne).

Następnie na podstawie kwoty teoretycznej (pełnej) emerytury/renty, obliczonej według podanych wyżej zasad, ustalana jest rzeczywista (proporcjonalna) kwota emerytury/renty z ZUS, odpowiadająca stosunkowi polskich okresów ubezpieczenia do sumy polskich okresów ubezpieczenia i australijskich okresów stałego pobytu w wieku produkcyjnym.

Przykład 1

Jeżeli ZUS ustalił mężczyźnie, urodzonemu przed 1 stycznia 1949 r., emeryturę na podstawie okresów ubezpieczenia w Polsce (15 lat) i okresów stałego pobytu w Australii w wieku produkcyjnym (10 lat), wynoszących łącznie 25 lat, polska emerytura obliczona zostanie w następujący sposób:

- najpierw ZUS obliczy kwotę teoretyczną (pełną) emerytury, jaką zainteresowany uzyskałby za łączny okres wynoszący 25 lat (okres ubezpieczenia w Polsce i okres stałego pobytu w Australii w wieku produkcyjnym),
- następnie, na podstawie kwoty teoretycznej, obliczy rzeczywistą (proporcjonalną) kwotę emerytury, odpowiadającą stosunkowi polskich okresów do sumy polskich i australijskich okresów; w tym przypadku będzie to $15/25$ kwoty teoretycznej, ponieważ osoba zainteresowana posiada 15-letni okres polskiego ubezpieczenia, natomiast łącznie, w Polsce i w Australii, ma 25-letni okres.

ZUS przyzna osobie zainteresowanej ustaloną w ten sposób proporcjonalną emeryturę.

Przykład 2

W listopadzie 2014 r. ZUS ma ustalić 50-letniej kobiecie, zamieszkałej w Polsce, prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy. Zainteresowana udokumentowała następujące okresy:

- w Polsce – 4 lata, z czego 3 lata to okresy składkowe, a 1 rok to okresy nieskładkowe,
- w Australii – 2 lata stałego pobytu w wieku produkcyjnym.

W tym przypadku renta zostanie obliczona w następujący sposób:

- najpierw ZUS obliczy kwotę teoretyczną (pełną) renty, jaką osoba zainteresowana uzyskałaby, gdyby łączny okres ubezpieczenia wynoszący 6 lat (w Polsce oraz w Australii) został przebyty w Polsce; w tym celu uwzględni okresy składkowe w Polsce i okresy stałego pobytu

w Australii w wieku produkcyjnym (łącznie 5 lat) i okresy nieskładkowe (1 rok w Polsce) i ustali: kwotę odpowiadającą 1,3% podstawy wymiaru renty za każdy rok polskich okresów składkowych i australijskich okresów stałego pobytu w wieku produkcyjnym, kwotę odpowiadającą 0,7% podstawy wymiaru renty za każdy rok polskich okresów nieskładkowych, a także kwotę odpowiadającą 0,7% podstawy wymiaru renty za każdy rok okresu brakującego do pełnych 25 lat polskich i australijskich okresów, przypadających od dnia zgłoszenia wniosku o świadczenie do dnia, w którym rencista osiągnąłby wiek emerytalny 60 lat (tzw. okresy hipotetyczne),

- następnie, na podstawie kwoty teoretycznej, ZUS obliczy rzeczywistą (proporcjonalną) kwotę renty, odpowiadającą stosunkowi polskich okresów do sumy polskich okresów ubezpieczenia i australijskich okresów stałego pobytu w wieku produkcyjnym; w tym przypadku będzie to 4/6 kwoty teoretycznej, ponieważ osoba zainteresowana ma 4-letni okres ubezpieczenia w Polsce, natomiast 6-letni okres ubezpieczenia łącznie, w Polsce i Australii; okresy hipotetyczne nie są brane pod uwagę.

Przy założeniu, że teoretyczna kwota renty wynosiłaby w omawianym przypadku 1800 zł, rzeczywista (proporcjonalna) kwota renty wyniesie: $1800 \text{ zł} \times 4/6 = 1200 \text{ zł}$.

ZUS przyzna osobie zainteresowanej ustaloną w ten sposób proporcjonalną rentę z tytułu niezdolności do pracy, w wysokości 1200 zł.

Powyższe informacje dotyczące obliczania wysokości świadczenia proporcjonalnego **nie odnoszą się do nowej emerytury z ZUS**, z systemu zdefiniowanej składki, dla osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r., oraz do rent rodzinnych po osobach uprawnionych do takiej emerytury (świadczenia te obliczane są na podstawie kwoty składek zgromadzonych na koncie ubezpieczonego w ZUS, kwoty kapitału początkowego, ustalonego na podstawie okresów składkowych i nieskładkowych przebytych w Polsce przed 1 stycznia 1999 r. oraz kwoty środków zewidencjonowanych na subkoncie).

Wymienione świadczenia ustalane są wyłącznie na podstawie polskich okresów ubezpieczenia (bez uwzględniania okresów stałego pobytu w Australii w wieku produkcyjnym). W odniesieniu do nich nie stosuje się zasady ustalania świadczenia w wysokości proporcjonalnej, z zastosowaniem proporcji polskich okresów ubezpieczenia do sumy okresów ubezpieczenia w Polsce i okresów stałego pobytu w Australii w wieku produkcyjnym.

Przykład

W przypadku przyznania nowej emerytury z ZUS mężczyźnie urodzonemu po 31 grudnia 1948 r., który osiągnął powszechny wiek emerytalny³ i posiada 5-letni okres ubezpieczenia w Polsce w latach 1997–2001 oraz 10-letni okres stałego pobytu w Australii w wieku

³ Powszechny wiek emerytalny w Polsce wynosi 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn.

produkcyjnym, ZUS obliczy wysokość świadczenia wyłącznie na podstawie polskich okresów ubezpieczenia.

Wysokość nowej emerytury zainteresowanego to wynik podzielenia podstawy emerytury (kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego, zwaloryzowanych składek na ubezpieczenie emerytalne w Polsce oraz kwota środków zewidencjonowanych na subkoncie) przez średnie dalsze trwanie życia⁴ dla osób w wieku, w jakim ubezpieczony przechodzi na emeryturę.

► **Obliczanie wysokości emerytury lub renty z ZUS bez konieczności uwzględniania okresów stałego pobytu w Australii w wieku produkcyjnym – tzw. emerytura lub renta krajowa**

Jeżeli do uzyskania prawa do emerytury lub renty z ZUS nie ma potrzeby uwzględnienia okresów stałego pobytu w Australii w wieku produkcyjnym, wówczas wysokość emerytury lub renty z ZUS obliczana jest wyłącznie na podstawie polskich okresów ubezpieczenia (emerytura lub renta krajowa).

Jednakże w takim przypadku oblicza się również kwotę emerytury lub renty z ZUS, jaka przysługiwałaby na podstawie łączonych polskich okresów ubezpieczenia i australijskich okresów stałego pobytu w wieku produkcyjnym (kwotę proporcjonalnej emerytury lub renty), i gdyby okazało się, że byłaby ona wyższa od kwoty emerytury lub renty obliczonej za wyłącznie polskie okresy ubezpieczenia (emerytury lub renty krajowej), to osobie zainteresowanej zostanie przyznana emerytura lub renta proporcjonalna.

Przykład 1

W przypadku przyznania przez ZUS renty z tytułu niezdolności do pracy osobie zamieszkałej w Polsce, mającej 10-letni okres ubezpieczenia w Polsce (wystarczający do nabycia prawa do renty) i posiadającej również 5-letni okres stałego pobytu w Australii w wieku produkcyjnym, ZUS obliczy wysokość jej świadczenia w następujący sposób:

- po pierwsze obliczy rentę krajową – na podstawie wyłącznie polskiego okresu ubezpieczenia, wynoszącego 10 lat,
- po drugie obliczy rentę proporcjonalną – na podstawie okresów ubezpieczenia przebytych w Polsce i okresów stałego pobytu w Australii w wieku produkcyjnym, wynoszących łącznie 15 lat; tj. najpierw obliczy teoretyczną kwotę renty na podstawie 15-letniego łącznego okresu przebytego w dwóch państwach-stronach umowy, a następnie obliczy rentę proporcjonalną, odpowiadającą stosunkowi okresów ubezpieczenia w Polsce do sumy okresów ubezpieczenia w Polsce i okresów stałego pobytu w Australii w wieku produkcyjnym, która w omawianym przypadku stanowi 10/15 kwoty teoretycznej,

⁴ Tablice trwania życia – uwzględniające średnie dalsze trwanie życia, wspólne dla kobiet i mężczyzn, wyrażone w miesiącach dla wieku ubezpieczonego – ogłasza corocznie Prezes Głównego Urzędu Statystycznego w Monitorze Polskim, w formie komunikatu.

- następnie ZUS porówna kwoty renty krajowej oraz renty proporcjonalnej i ustali świadczenie w wysokości korzystniejszej dla osoby zainteresowanej.

Przykład 2

W przypadku przyznania emerytury kobiecie urodzonej przed 1 stycznia 1949 r., która zgromadziła 20-letni okres ubezpieczenia w Polsce (wystarczający do nabycia prawa do emerytury), ale również 4-letni okres stałego pobytu w Australii w wieku produkcyjnym, ZUS obliczy wysokość jej świadczenia w następujący sposób:

- najpierw obliczy emeryturę krajową – na podstawie wyłącznie polskiego okresu ubezpieczenia, wynoszącego 20 lat,
- następnie obliczy emeryturę proporcjonalną – na podstawie sumy okresów ubezpieczenia w Polsce i okresów stałego pobytu w Australii w wieku produkcyjnym, wynoszących łącznie 24 lata – tj. najpierw obliczy teoretyczną (pełną) kwotę emerytury na podstawie 24-letniego łącznego okresu w dwóch państwach-stronach umowy, a potem obliczy emeryturę proporcjonalną (częściową), która w omawianym przypadku stanowi 20/24 kwoty teoretycznej,
- następnie ZUS porówna kwoty emerytury krajowej oraz emerytury proporcjonalnej i ustali świadczenie w wysokości korzystniejszej dla osoby zainteresowanej.

► Ustalanie dopłaty do kwoty najniższej polskiej emerytury osobom zamieszkałym w Polsce

Osoby zamieszkałe w Polsce, pobierające emeryturę z ZUS i australijską emeryturę z tytułu stałego pobytu w Australii (*Age pension* – tzw. I filar), których łączna wysokość jest niższa od obowiązującej w Polsce kwoty najniższej emerytury, mogą uzyskać dopłatę do obowiązującego minimum.

Zasady ustalania przez ZUS wymienionej dopłaty są inne dla emerytur przyznawanych według dotychczasowych zasad, do których prawo i wysokość są uzależnione od długości okresów ubezpieczenia, a inne dla tzw. nowych emerytur, uzależnionych od środków zewidencjonowanych na koncie emerytalnym.

Do emerytury ustalonej na dotychczasowych zasadach dopłata do kwoty najniższej polskiej emerytury jest przyznawana przez ZUS, jeżeli emeryt:

- mieszka w Polsce i
- pobiera emeryturę z ZUS ustaloną w wysokości proporcjonalnej, z zastosowaniem proporcji polskich okresów ubezpieczenia do sumy polskich okresów ubezpieczenia i okresów stałego pobytu w Australii w wieku produkcyjnym i
- pobiera z Australii emeryturę z tytułu stałego pobytu w Australii (*Age pension*).

Dopłata stanowi różnicę między kwotą najniższej polskiej emerytury a sumą kwot polskiej emerytury proporcjonalnej i australijskiej emerytury, pobieranych przez osobę zainteresowaną.

Nowa emerytura z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, której kwota jest niższa od kwoty najniższej polskiej emerytury, podlega podwyższeniu do kwoty najniższej emerytury pod warunkiem, że osoba zainteresowana udowodni okresy ubezpieczenia (okresy składkowe i nieskładkowe) w Polsce, wynoszące 20 lat w przypadku kobiet i 25 lat w przypadku mężczyzn.

W przypadku osób zamieszkałych w Polsce, które powyższy warunek długości okresów ubezpieczenia spełniają dopiero po uwzględnieniu okresów stałego pobytu w Australii w wieku produkcyjnym, dopłatę do minimum stanowi różnica między kwotą najniższej polskiej emerytury a sumą kwot polskiej emerytury i australijskiej emerytury z tytułu stałego pobytu w Australii (*Age pension* – tzw. I filar).

Przykład

Kobiecie urodzonej w 1949 r. zamieszkałej w Polsce, posiadającej 10-letni okres ubezpieczenia w Polsce oraz 12-letni okres stałego pobytu w Australii w wieku produkcyjnym, której ZUS ustalił nową emeryturę z FUS w kwocie niższej od najniższej polskiej emerytury, ustalona zostanie dopłata do minimum, jeżeli łączna kwota emerytury polskiej i emerytury australijskiej jest niższa od kwoty najniższej polskiej emerytury. Wysokość tej dopłaty stanowi różnica między kwotą najniższej polskiej emerytury a sumą kwot emerytur polskiej i australijskiej otrzymywanych przez zainteresowaną.

W przypadku osób zamieszkałych w Polsce, posiadających okresy ubezpieczenia w Polsce i okresy stałego pobytu w Australii w wieku produkcyjnym, wynoszące łącznie co najmniej 20 lat w przypadku kobiet i 25 lat w przypadku mężczyzn, którym ZUS ustalił nową emeryturę z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w kwocie niższej niż najniższa polska emerytura, a które uprawnione są również do okresowej emerytury kapitałowej, dopłatę do kwoty najniższej polskiej emerytury stanowi różnica pomiędzy kwotą najniższej emerytury a sumą kwot: nowej emerytury z FUS, okresowej emerytury kapitałowej oraz australijskiej emerytury z tytułu stałego pobytu w Australii (*Age pension*), otrzymywanych przez osobę zainteresowaną.

► Podstawa wymiaru emerytury na tzw. starych zasadach lub renty z tytułu niezdolności do pracy dla osób posiadających oprócz polskich okresów ubezpieczenia również okresy stałego pobytu w Australii w wieku produkcyjnym

Podstawę wymiaru emerytury na starych zasadach⁵ lub renty z tytułu niezdolności do pracy – dla osoby posiadającej, oprócz polskich okresów ubezpieczenia, również okresy stałego pobytu w Australii w wieku produkcyjnym – stanowi przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (przed dniem

⁵ Dotyczy osób urodzonych przed 1 stycznia 1949 r. oraz niektórych osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r. a przed 1 stycznia 1969 r.

1 stycznia 1999 r. – na ubezpieczenie społeczne), na podstawie polskich przepisów prawnych, z okresu 10 kolejnych lat kalendarzowych wybranych przez osobę zainteresowaną z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zainteresowany zgłosił wniosek o emeryturę lub rentę. Przy ustalaniu wymienionych 10 lat kalendarzowych nie uwzględnia się pełnych lat kalendarzowych z okresu stałego pobytu w Australii w wieku produkcyjnym.

Jeżeli w okresie 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok złożenia wniosku o emeryturę lub rentę zainteresowany nie był ubezpieczony w Polsce, podstawę wymiaru emerytury lub renty stanowi przeciętna podstawa wymiaru składki ubezpieczeniowej, na podstawie polskich przepisów prawnych, z okresu kolejnych 10 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zainteresowany rozpoczął okres stałego pobytu w Australii w wieku produkcyjnym.

Na wniosek osoby zainteresowanej podstawę wymiaru emerytury lub renty stanowić może także przeciętna podstawa wymiaru składki ubezpieczeniowej, na podstawie polskich przepisów prawnych, z okresu 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem złożenia wniosku o emeryturę lub rentę, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu w Polsce.

Podstawę wymiaru renty rodzinnej po osobach, które w chwili śmierci miały ustalone prawo do emerytury na starych zasadach lub renty z tytułu niezdolności do pracy bądź spełniały warunki do uzyskania tych świadczeń, stanowi podstawa wymiaru świadczenia, które przysługiwało lub mogłoby przysługiwać zmarłemu.

► Podstawa obliczenia tzw. nowej emerytury dla osób posiadających oprócz polskich okresów ubezpieczenia również okresy stałego pobytu w Australii w wieku produkcyjnym

Wysokość nowej emerytury⁶ odpowiada równowartości kwoty stanowiącej wynik podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi, w jakim ubezpieczony przechodzi na emeryturę.

Podstawę obliczenia nowej emerytury stanowi kwota zwaloryzowanych składek na ubezpieczenie emerytalne, zwaloryzowanego kapitału początkowego oraz kwota środków zewidencjonowanych na subkoncie.

Podstawę obliczenia renty rodzinnej po osobie, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do nowej emerytury lub spełniała warunki do uzyskania tego świadczenia, stanowi podstawa obliczenia świadczenia, które przysługiwało lub przysługiwałoby zmarłemu.

Okresy stałego pobytu w Australii w wieku produkcyjnym nie są uwzględniane przy ustalaniu podstawy obliczenia nowej emerytury, oraz renty rodzinnej po osobach, które w chwili śmierci miały ustalone prawo do nowej emerytury lub spełniały warunki do uzyskania tej emerytury.

⁶ Dotyczy osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r.

► Minimalny polski okres ubezpieczenia

Zgodnie z umową, jeżeli polski okres ubezpieczenia jest krótszy niż 1 rok i na jego podstawie nie powstaje prawo do polskiej emerytury lub renty, ZUS nie jest zobowiązany do przyznania tych świadczeń.

Przykład

Jeśli zatem np. osoba ubiegająca się o rentę z tytułu niezdolności do pracy posiada okres pracy (ubezpieczenia) w Polsce krótszy niż 1 rok (z tytułu którego nie powstało prawo do polskiego świadczenia) oraz ma 15 lat okresów stałego pobytu w Australii w wieku produkcyjnym, ZUS nie jest zobowiązany przyznać jej polskiej renty z uwzględnieniem australijskiego okresu stałego pobytu w wieku produkcyjnym.

Renta z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej z ZUS

Prawo do polskich rent z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych ustala polska instytucja właściwa tylko wtedy, gdy ubezpieczony podlegał ustawodawstwu polskiemu w chwili wypadku przy pracy lub w czasie wykonywania pracy, w wyniku której powstała choroba zawodowa. Renta z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych jest wówczas ustalana na podstawie wyłącznie polskich przepisów prawa.

Zasiłek pogrzebowy

Ustalenia uprawnień do zasiłku pogrzebowego oraz jego wypłaty Zakład Ubezpieczeń Społecznych dokonuje, stosując w tym zakresie wyłącznie polskie przepisy prawne.

Emerytura lub renta z ZUS dla osób posiadających wyłącznie polskie okresy ubezpieczenia, zamieszkałych w Australii

W sytuacji gdy osoba zainteresowana uzyskaniem emerytury lub renty posiada wyłącznie okresy ubezpieczenia w Polsce, natomiast mieszka w Australii, ustale-

nia uprawnień do emerytury lub renty dokonuje wyłącznie polska instytucja właściwa, czyli instytucja, która jest obowiązana do rozpatrzenia w Polsce danego wniosku (odpowiednio: ZUS lub KRUS).

Osoba taka może uzyskać emeryturę lub rentę w Polsce, o ile spełnia warunki wymagane do nabycia tego świadczenia określone w polskich przepisach prawnych.

Zgodnie z postanowieniami umowy, taka przyznana w Polsce emerytura lub renta może być przekazywana osobie zainteresowanej do jej miejsca zamieszkania w Australii.

Gdzie złożyć wniosek o emeryturę lub rentę?

► Równoczesne rozpatrywanie uprawnień do świadczeń

Osoba posiadająca okresy ubezpieczenia w Polsce i okresy stałego pobytu w wieku produkcyjnym w Australii wniosek o emeryturę składa w instytucji ubezpieczeniowej jednego z państw-stron umowy. Nie ma więc konieczności składania wniosku odrębnie w każdym państwie.

Wniosek o emeryturę złożony w instytucji jednego państwa-strony umowy uruchamia automatycznie **równoczesne postępowanie w sprawie emerytury** w obydwu państwach-stronach umowy, a data złożenia wniosku jest wiążąca dla instytucji obu państw. Jednak muszą być spełnione warunki: wnioskodawca wskazał we wniosku, że był objęty systemem zabezpieczenia społecznego obu państw, a instytucja drugiego państwa w terminie 6 miesięcy otrzyma wniosek z instytucji, w której został on złożony.

Wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy lub rentę rodzinną złożony w ZUS nie uruchamia automatycznie postępowania w sprawie o rentę z australijskiej instytucji ubezpieczeniowej. Natomiast wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy lub rentę rodzinną z ZUS złożony w australijskiej instytucji ubezpieczeniowej uruchamia postępowanie w sprawie renty z ZUS i data złożenia tego wniosku jest wiążąca dla ZUS, jednak pod warunkiem, że ZUS w terminie 6 miesięcy otrzyma ten wniosek z instytucji australijskiej.

Bardzo ważne jest podanie we wniosku o świadczenia ustalone przez ZUS odpowiednich identyfikatorów numerycznych, a mianowicie numeru **PESEL**, a w razie gdy danej osobie nie nadano tego numeru – **serii i numeru dowodu osobistego lub paszportu** (także paszportu zagranicznego). W przypadku osoby, dla której identyfikatorem podatkowym jest NIP, należy również podać polski NIP.

► Osoba zamieszkała w Polsce

Osoba zamieszkała w Polsce, posiadająca okresy ubezpieczenia przebyte w Polsce i okresy stałego pobytu w wieku produkcyjnym w Australii wniosek o emeryturę lub rentę może złożyć w odpowiedniej polskiej instytucji ubezpieczeń społecznych, tj. w ZUS albo KRUS, w zależności od tego, któremu systemowi w Polsce podlegała ostatnio.

W ZUS instytucją właściwą do rozpatrzenia wniosku o emeryturę lub rentę z zastosowaniem przepisów polsko-australijskiej umowy o zabezpieczeniu społecznym jest **Oddział ZUS w Nowym Sączu – Wydział Realizacji Umów Międzynarodowych** (patrz: s. 19).

Osoba zamieszkała w Polsce wniosek o emeryturę lub rentę może złożyć bezpośrednio w tej jednostce ZUS albo też za pośrednictwem najbliższej placówki ZUS w miejscu swojego zamieszkania.

Ubiegając się w ZUS o świadczenia z zastosowaniem umowy, należy wypełnić wniosek o świadczenie polskie na formularzu przewidzianym przez ZUS:

- EMP (*Wniosek o emeryturę*),
- ZUS Rp-1R (*Wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy*),
- ERR (*Wniosek o rentę rodzinną*).

Do wniosku należy dołączyć dokumenty uzasadniające prawo do polskich świadczeń i obliczenie ich wysokości (m.in. legitymacje ubezpieczeniowe, świadectwa pracy, zaświadczenia ZUS Rp-7, wyciągi z aktów stanu cywilnego, odpowiednią dokumentację medyczną).

Ponadto osoba zamieszkała w Polsce ubiegająca się o australijską emeryturę z tytułu stałego pobytu w Australii powinna dołączyć formularz AU-PL 3 (*Wniosek o australijską rentę starczą*) oraz formularz AU-PL 4 (*Dochód i majątek MOD IA*).

Formularze wniosków i kwestionariuszy ZUS oraz formularze AU-PL 3 oraz AU-PL 4 dostępne są w placówkach oraz na stronie internetowej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Po wszczęciu postępowania w ZUS wniosek o australijską emeryturę z tytułu stałego pobytu w Australii przekazywany jest australijskiej instytucji właściwej **Department of Human Services (DHS) w Hobart** (patrz: s. 19) w celu rozpatrzenia. Data zgłoszenia wniosku w ZUS jest wiążąca dla instytucji australijskiej pod warunkiem, że instytucja australijska w terminie 6 miesięcy otrzyma z ZUS wniosek o emeryturę.

Nie ma również przeszkód, aby osoba zamieszkała w Polsce zgłosiła wniosek o świadczenia z Polski i Australii w instytucji australijskiej. W takiej sytuacji wniosek, w zakresie uprawnień do australijskiej emerytury z tytułu stałego pobytu w Australii, zostanie rozpatrzony przez instytucję australijską – Department of Human Services, natomiast w zakresie świadczeń przysługujących na podstawie polskich przepisów prawnych zostanie przekazany do rozpatrzenia właściwej polskiej instytucji, tj. odpowiednio ZUS albo KRUS.

Osoba zamieszkała w Polsce, **posiadająca wyłącznie australijskie okresy stałego pobytu w wieku produkcyjnym w Australii** wniosek o świadczenia australijskie przekazuje bezpośrednio instytucji australijskiej. Wniosek taki można zgłosić także za pośrednictwem ZUS, który przekaże go do instytucji właściwej w Australii.

Osoby zamieszkałe w Polsce wniosek o zasiłek pogrzebowy z ZUS powinny sporządzić zgodnie z polskimi przepisami. Można go złożyć na formularzu ZUS Z-12 (*Wniosek o wypłatę zasiłku pogrzebowego*).

► Osoba zamieszkała w Australii

Osoba zamieszkała w Australii, **posiadająca okresy ubezpieczenia przebyte w Polsce i okresy stałego pobytu przebyte w Australii** wniosek o emeryturę lub rentę składa we właściwym biurze terenowym australijskiej instytucji ubezpieczeń społecznych Department of Human Services. Dla celów przyznania świadczenia polskiego z ZUS osoba zainteresowana powinna wypełnić wniosek:

- PL-AU 3 (*Wniosek o polską emeryturę/rentę z tytułu niezdolności do pracy*),
- PL-AU 4 (*Wniosek o polską rentę rodzinną*).

Formularze tych wniosków można uzyskać w Department of Human Services w Hobart (patrz: s. 19). Formularze są również dostępne na stronie internetowej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – www.zus.pl.

Do wniosku należy dołączyć dokumenty uzasadniające prawo do polskich świadczeń i obliczenie ich wysokości. Okresy zatrudnienia powinny być udokumentowane zaświadczeniami pracodawców, świadectwami pracy lub legitymacją ubezpieczeniową zawierającą wpisy o zatrudnieniu dokonywane w trakcie zatrudnienia albo dokonane niezwłocznie po rozwiązaniu stosunku pracy.

Zaświadczenie potwierdzające okres **zatrudnienia w Polsce** może wystawić:

- pracodawca w oparciu o posiadane akta osobowe pracownika,
- prawny następca pracodawcy na podstawie przejętych akt osobowych pracownika,
- jednostka przechowująca dokumenty zlikwidowanego zakładu pracy (organ założycielski, organ nadrzędny, archiwum lub firma przechowalnicza).

Szczegółowe informacje na temat środków dowodowych dostępne są na stronie internetowej www.zus.pl.

Dokumentem potwierdzającym **wysokość wynagrodzeń** – dla celów ustalenia podstawy wymiaru świadczeń emerytalno-rentowych – jest zaświadczenie wystawione przez pracodawcę na formularzu ZUS Rp-7 lub legitymacja ubezpieczeniowa zawierająca odpowiednie wpisy o okresach zatrudnienia i osiągniętych wynagrodzeniach. Zaświadczenie ZUS Rp-7 powinno być wystawione przez pracodawcę lub prawnego następcę pracodawcy na podstawie dokumentacji płacowej. Jeżeli dokumentacja taka nie istnieje, zaświadczenie o wysokości osiągniętych wynagrodzeń może być wydane na podstawie danych zawartych w aktach osobowych pracownika, np. w umowie o pracę, pismach o powołaniu, mianowaniu oraz w innych pismach

określających wynagrodzenie danej osoby. Jeżeli zainteresowany nie ma możliwości uzyskania wymaganych zaświadczeń, możliwe jest przyjęcie kopii dokumentacji płacowej sporządzonej przez archiwum lub uwierzytelnionej kopii sporządzonej przez inne instytucje przechowujące dokumentację danego zakładu pracy bądź prywatną firmę przechowalniczą.

W przypadku ubiegania się w instytucji australijskiej o świadczenie z ZUS uzależnione od niezdolności do pracy do wniosku należy dołączyć także posiadaną dokumentację medyczną.

Osoby zamieszkałe w Australii, które wniosek o zasiłek pogrzebowy z ZUS składają w australijskiej instytucji Department of Human Services, wypełniają formularz PL-AU 5 (*Wniosek o wypłatę polskiego zasiłku pogrzebowego*).

Formularze tych wniosków można uzyskać w Department of Human Services w Hobart (patrz: s. 19). Formularze tych wniosków są dostępne również na stronie internetowej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – www.zus.pl.

Po wszczęciu postępowania w instytucji australijskiej wniosek o świadczenie polskie przekazywany jest do rozpatrzenia polskiej instytucji właściwej, tj. odpowiednio ZUS lub KRUS. Data zgłoszenia wniosku w instytucji australijskiej jest wiążąca dla ZUS (lub KRUS), pod warunkiem, że ZUS (lub KRUS) w terminie 6 miesięcy otrzyma z instytucji australijskiej ten wniosek o świadczenie.

Nie ma również przeszkód, aby osoba mieszkająca w Australii zgłosiła w ZUS wniosek o świadczenia polskie i australijskie. W takiej sytuacji wniosek, w zakresie uprawnień do świadczeń polskich, zostanie rozpatrzony przez ZUS, natomiast w zakresie australijskiej emerytury z tytułu stałego pobytu w Australii zostanie przekazany do rozpatrzenia instytucji australijskiej.

Osoba zamieszkała w Australii, **posiadająca wyłącznie polskie okresy ubezpieczenia** wniosek o świadczenia polskie składa bezpośrednio w instytucji polskiej. Wniosek taki można zgłosić także za pośrednictwem instytucji australijskiej, która przekaze go odpowiedniej instytucji w Polsce, tj. ZUS albo KRUS.

► Osoba zamieszkała w państwie trzecim

Osoba zainteresowana mieszkająca w państwie trzecim (poza Polską i Australią) wniosek o świadczenie z tytułu okresów ubezpieczenia w Polsce i okresów stałego pobytu w Australii w wieku produkcyjnym, zgłasza w polskiej albo australijskiej instytucji właściwej, w zależności od tego, w którym państwie ostatnio podlegała ubezpieczeniom społecznym.

Zgłoszenie wniosku w instytucji danego państwa dokonywane jest na zasadach określonych w wewnętrznym ustawodawstwie stosowanym przez każdą z instytucji, opisanych w poprzednich punktach.

Nie ma jednak przeszkód, aby zgłosić wniosek o świadczenie do instytucji wybranego państwa: Polski albo Australii.

Składanie odwołań od decyzji ZUS w sprawach emerytur i rent przez osoby zamieszkałe w Australii

Odwołania od decyzji ZUS w sprawach emerytur i rent składa się do właściwego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych za pośrednictwem tego organu rentowego ZUS, który wydał decyzję w terminie miesiąca od dnia otrzymania tej decyzji.

Osoby zamieszkałe w Australii odwołanie od decyzji ZUS mogą złożyć – w wyżej wymienionym terminie – także za pośrednictwem australijskiej instytucji ubezpieczeń społecznych. Instytucja ta prześle je do właściwej jednostki ZUS.

Przekazywanie przez ZUS emerytury lub renty osobie zamieszkałej w Australii

Osoba uprawniona do emerytury lub renty z ZUS, mieszkająca/przebywająca w Australii może otrzymywać swoje świadczenie, zgodnie z dyspozycją złożoną w ZUS:

- w Polsce (na rachunek płatniczy emeryta lub rencisty bądź jego rachunek w banku, inny niż rachunek płatniczy, albo na wskazany przez niego, wydany w kraju, jego instrument płatniczy, na którym jest przechowywany pieniądź płatniczy, albo do rąk osoby upoważnionej przez emeryta lub rencistę zamieszkałej w Polsce), albo
- w Australii (na zagraniczny rachunek bankowy emeryta lub rencisty prowadzony w banku w Australii).

Osobie pobierającej emeryturę lub rentę z ZUS, zamieszkałej/przebywającej w Australii emerytura lub renta może być przekazywana (transferowana) przez ZUS do państwa zamieszkania tej osoby. Wniosek o przekazywanie (transfer) emerytury lub renty do Australii można złożyć w tym oddziale ZUS, który przyznał lub wypłacał dotychczas świadczenie. W takim przypadku obsługa wypłaty emerytury lub renty przekazywana jest do Oddziału ZUS w Nowym Sączu – Wydziału Realizacji Umów Międzynarodowych. Wniosek o transfer można złożyć też bezpośrednio do tej jednostki ZUS.

Odpowiedni wniosek o wypłatę świadczenia na rachunek prowadzony w banku za granicą znajduje się na stronie internetowej ZUS.

Emerytura lub renta wypłacana jest co miesiąc w dniu ustalonym w decyzji ZUS jako termin płatności świadczenia. W przypadku, gdy kwota emerytury lub renty przekazywana do Australii jest niższa niż kwota najniższej polskiej emerytury, jej wypłata może odbywać się w terminach innych niż miesięczne (np. kwartalnie).

Za dzień wypłaty emerytury lub renty przekazywanej do Australii uważa się dzień przekazania należności do banku.

Osobom zamieszkałym w Australii emerytura lub renta przekazywana jest – stosownie do przepisów podatkowych – bez pomniejszenia o zaliczkę na podatek dochodowy w Polsce (w kwotach brutto).

W celu uzyskania szczegółowych informacji na temat opodatkowania polskich emerytur i rent wypłacanych osobom zamieszkałym w Australii, a także zastosowania w odniesieniu do tych osób polsko-australijskiej umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania należy zwracać się do właściwego urzędu skarbowego. Informacje w tym zakresie można również uzyskać telefonicznie pod numerami Krajowej Informacji Skarbowej: infolinia (+48) 801 055 055 (z tel. stacjonarnych) oraz (+48) 22 330 03 30 (z tel. komórkowych lub z zagranicy).

Z przekazywanej świadczeniobiorcy zamieszkałemu/przebywającemu w Australii emerytury lub renty ZUS nie potrąca składki na ubezpieczenie zdrowotne do Narodowego Funduszu Zdrowia (NFZ). Szczegółowe informacje na ten temat można uzyskać we właściwym oddziale lub w Centrali NFZ. Infolinia MOW NFZ: tel. 22 572 63 73 i 22 456 74 01, strona: www.nfz-warszawa.pl oraz infolinia NFZ: tel. (+48) 800 392 976, (+48) 22 572 60 42, e-mail: infolinia@nfz.gov.pl.

Wpływ australijskich świadczeń na prawo i wysokość emerytury lub renty z ZUS

Jeżeli osoba, której ustalono prawo do emerytury lub renty z ZUS, pobiera również emeryturę lub rentę z Australii, nie powoduje to zmniejszenia ani zawieszenia prawa do emerytury lub renty z ZUS.

Wpływ przychodów osiągniętych z tytułu działalności wykonywanej w Australii na prawo i wysokość emerytury lub renty pobieranej z ZUS

Emeryci oraz renciści są obowiązani do informowania ZUS o zarobkach i innych przychodach osiągniętych z tytułu działalności wykonywanej za granicą, w tym w Australii. Wysokość tych przychodów może mieć wpływ na kwotę przysługującej emerytury lub renty z ZUS. Jeżeli wysokość zagranicznych przychodów przekracza:

- 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia obowiązującego w Polsce, ale nie więcej niż 130% miesięcznego wynagrodzenia – emerytura lub renta ulega zmniejszeniu,

- 130% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia obowiązującego w Polsce – prawo do emerytury lub renty ulega zawieszeniu.

Powyższe reguły nie dotyczą emerytów, którzy osiągnęli powszechny wiek emerytalny.

Obowiązki emerytów lub rencistów wobec ZUS

Emeryci lub renciści mają obowiązek informować jednostkę ZUS wypłacającą świadczenie o każdej okoliczności, która ma wpływ na uprawnienia do emerytury lub renty lub ich wypłatę. Do okoliczności tych należą w szczególności: zmiany w zakresie danych personalnych (np. imienia, nazwiska) i adresowych, zmiana państwa zamieszkania, zmiana numeru rachunku bankowego, podjęcie zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, osiąganie przychodu mającego wpływ na zawieszenie lub zmniejszenie emerytury lub renty (dotyczy to przychodu zarówno z działalności wykonywanej w Polsce, jak i za granicą).

Emeryci oraz renciści ZUS są zobowiązani – na żądanie organu rentowego – do potwierdzenia własnoręcznym podpisem dalszego prawa do pobierania świadczenia. Jednostka ZUS wypłacająca emeryturę lub rentę osobom zamieszkałym w Australii przesyła im okresowo, do wypełnienia i odesłania do ZUS, formularz ZUS-RZ-OZS-01 *Oświadczenie emeryta/ rencisty zamieszkałego za granicą o istnieniu dalszego prawa do pobierania świadczenia.*

Formularz ten powinien zostać wypełniony i własnoręcznie podpisany przez emeryta lub rencistę, a w przypadku zaistnienia okoliczności uniemożliwiających lub utrudniających złożenie własnoręcznego podpisu – przez osobę sprawującą faktyczną opiekę nad świadczeniobiorcą. Własnoręczne złożenie podpisu w obu przypadkach powinno zostać potwierdzone przez właściwy urząd lub osobę do tego upoważnioną w państwie zamieszkania wymienionych osób albo przez upoważnioną osobę w polskiej placówce dyplomatycznej lub konsularnej.

Gdzie można uzyskać więcej informacji?

Niniejsza ulotka ma charakter ogólny. Więcej informacji można uzyskać w:

- najbliższej jednostce terenowej ZUS,
- serwisie internetowym: www.zus.pl,

- Oddziale ZUS w Nowym Sączu – Wydziale Realizacji Umów Międzynarodowych (ul. Węgierska 11, 33-300 Nowy Sącz), który pełni zadania instytucji właściwej do rozpatrywania wniosków o świadczenia emerytalno-rentowe oraz ich transferu z zastosowaniem umowy polsko-australijskiej,
 - Centrum Obsługi Telefonicznej ZUS:
 - +48 22 560 16 00 – z telefonów komórkowych oraz stacjonarnych krajowych i zagranicznych,
 - Skype: **zus_centrum_obsługi_tel**,
 - e-mail: **cot@zus.pl**.Konsultanci służą pomocą w dni robocze od poniedziałku do piątku, w godz. 7⁰⁰–18⁰⁰,
 - Departamencie Rent Zagranicznych w Centrali ZUS, wykonującym zadania instytucji łącznikowej w zakresie świadczeń emerytalno-rentowych podlegających koordynacji na podstawie umowy, współpracującym z australijską instytucją łącznikową (ul. Szamocka 3, 5, 01-748 Warszawa, e-mail **drz@zus.pl**).
- W sprawach dotyczących australijskich świadczeń informacje można uzyskać w:
- Department of Human Services, GPO Box 273, Hobart TAS 7001, Australia, tel.: +61 3 6222 3455, fax: +61 3 6222 2799, e-mail: **international.services@human.gov.au**, strona internetowa: **www.human.gov.au**.

Warszawa, październik 2017 r.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (Departament Rent Zagranicznych)
01-748 Warszawa, ul. Szamocka 3, 5,
Skład: Poligrafia ZUS w Warszawie. Zam. nr 2364/17.